

נזיר יג

משה שווערד

1. תוספות מסכת נזיר דף יב עמוד ב ד"ה הריני נזיר

הריני נזיר כשיהיה לי בן - פירוש הודאה ושבח להקב"ה שחנני וזיכני ונולד לי בן ...

2. תפארת ציון

ד"ה בת וכו' דזה לא מחשיבו. כוונתם בזה לפרש הטעם על הנודר דאם כוונתו בשביל לקיים מצוות פר"ו הרי גם בבית מקיים מצות פר"ו ע"ז אמר דזה לא מחשיבו דעיקר רצונו הוא שע"י הבן יהיה הוא נחשב בעיני אלקים בעוה"ז ובעוה"ב על שיהיה לומד תורה ומקיים המצות דזה א"א רק ע"י הבן:

3. שערים מצויינים בהלכה

משנה הריני נזיר כשיהיה לי בן כו', נולד לו בת אינו נזיר. מבואר מכאן דבת אינו בכלל בן. וכן מצינו בלשון התורה (בראשית ה-ד) "וילד בנים ובנות", וכן (ויגש מה-ו) "בניו ובני בניו אתו בנותיו ובנות בניו וגו'", וכן דרשו עה"כ (אמור כא-א) "בני אהרן" ולא בנות אהרן. ועי' ברמב"ם (זכיה ומתנה פי"א ה"א) שכיב מרע שאמר נכסים אלו לבני אין הבנות בכללם. ובפי' המשניות להרע"ב כתב בזה"ל, דבלשון בני אדם לא מיקרי בן אלא זכר ולא נקבה כו'. אמנם בתש"ו מבי"ט (ח"א סי' קכ) הביא בשם הב"י, שגם בת הוא בכלל בן. והא דתנן הריני נזיר כשיהיה לי בן ונולד לו בת אינו נזיר, התם שאני דמן הסתם אינו נודר אלא על בן זכר. ובשו"ת יוסף אומץ (סוס"י קא) הביא שחתנו הקשה לו מדברי הרע"ב שכתב מפורש, דבלשון בנ"א לא מיקרי בן אלא זכר, ותיירץ דאין להקשות עליהם מהרע"ב שהיה קרוב לזמנם, ואפשר שבזמן שכתבו הב"י והמבי"ט תשובה זו עדיין לא נדפס פירוש הרע"ב. ועי' בשו"ת הרא"ש (כלל סה סי' ג).

4. משנה למלך על הלכות נזירות פרק א הלכה יז

אמר הריני נזיר כשיהיה לי וילד כו'. יש להסתפק באומר הריני נזיר לכשיהיה לי בן או בת וילדה טומטום מהו. מי אמרינן כיון דלבן או לבת הוי נזיר כי ילדה טומטום הוי נזיר ודאי דהא בין הכי ובין הכי קבל הנזירות או דלמא טעמא דאמרינן דכשאמר לכשיהיה לי בן וילדה טומטום דאינו נזיר לאו משום דדלמא

נקבה היא ור"י דכרי היא דאזיל בניזירות לקולא שהרי כתבו התוס' דאפילו מאן דמחמיר בס' נזירות מודה הכא משום דכשאמר לכשיהיה לי בן לא היה דעתו אלא לבן ודאי ולא לטומטום. **וא"כ אף דקאמר לכשיהיה לי בן או בת לא היה דעתו אלא לבן או לנקבה ודאית** (א"ה עיינו בס' בנימין זאב):

5. ערוך השולחן העתיד הלכות נזירות סימן ג סעיף יז

ויש להסתפק כשאומר הריני נזיר לכשיהיה לי בן או בת וילדה טומטום מי אמרינן הא פשיטא שהוא בן או בת והוי נזיר, או דילמא כיון דבבן הטעם מפני שהיה דעתו לבן וודאי כמ"ש התוס' שם א"כ גם בבן או בת ג"כ לא הוי נזיר דכוונתו לבן וודאי או לבת וודאית [מל"מ], **וכן נראה עיקר כיון דבלשון בני אדם אינו לא בן ולא בת אלא טומטום.**

6. חידושי בתרא

רל"ז יב: מתני' הריני נזיר לכשיהיה לי בן כו' נולד לו כו' טומטום כו' אינו נזיר. יש דמקשים איך יהיה הדין בנקרע ונמצא זכר אם הוא נזיר למפרע משעת לידה או רק מעכשיו. ולכאורה לפי הטעם שפירשו תוס' ד"ה בת טומטום ואנדרוגיננס אינו נזיר וז"ל דזה לא מחשיבו ע"כ, לא יחול נזירות אף כשיתגלה זכרותו בסוף, דסו"ס אין לידה זו חשובה מחמת הספיקות שיש עד הקריעה, ולבן כזה לא פלל ואינו מלא הודאה ושבת להקב"ה בהולדת בן בעיית. ועוד לפירוש תוס' סד"ה הפילה וז"ל ור"ש לא פליג אהא דנולד לו בן טומטום כו' דליכא לספוקי, דכשאמר כשיהיה לי בן, ודאי לא היה דעתו אלא לבן ודאי ולא לטומטום ע"כ, מעולם לא היה קבלת נזירות ללידת טומטום, אף כשיתברר הספק לאחר זמן.

7. דף על הדף מסכת נזיר דף יב עמוד ב

במשנה: הריני נזיר לכשיהי' לי בן כו' הפילה אשתו אינו נזיר כו'. מבואר כאן דנפל אינו לא בכלל בן, ולא בכלל בת. במשך חכמה (ר"פ תזריע) מבאר שם על פי זה לישנא דקראי, דבתחלת הפרשה כתיב: אשה כי תזריע וילדה "זכר" וגו', ואם "נקבה" תלד וגו', ובמלאת ימי טהרה "לבן או לבת" וגו' הרי שבשעת הלידה נקט זכר ונקבה, ובמלאת ימי טהרה נקט בן ובת. ושוב אח"כ כתיב: זאת תורת היולדת "לזכר או לנקבה". ולפי הנ"ל א"ש היטב, דבשעת הלידה שהוא בספק נפל, נקט "זכר" ו"נקבה" ולא "בן" ו"בת", לפי שהוא עדיין בספק נפל, אבל במלאת ימי טהרה, שכבר התברר שבודאי הוא בר קיימא, נקט היטב לבן או לבת.

8. תפארת ציון

דף י"ג מותני' הפילה אשתו אינו נזיר ר"ש אומר וכו' ההכרח לומר דמיירי דהפילה מת [כדפי' התוס' בד"ה הפילה] דא"א לומר דמיירי שנולד חי ואח"כ מת בתוך שלשים יום ולא ידעין אי כלו לו חדשיו דהא קיי"ל כרבנן דרשב"ג דאזלינן בתר רוב וולדות דהוי בני קיימא אפי' לקולא [עיי' בב"ר על התוס' ד"ה הפילה] וכשאמר הריני נזיר כשיהיה לי ולד כוונתו על הזמן שיהיה מתחיל לצאת מבטן אמו דמאז מתואר בשם ולד על שנתחל להיולד וס"ל לר"ש דגם אם נולד מת אם יש ספק שהיה בן קיימא בזמן שהתחיל לצאת ורק אח"כ מת מחבלי לידה הרי זה נזיר מספק מפני דאפשר שבזמן שהיה חל עליו הנזירות היה חי דס"ל דמחית אינש נפשיה לספיקא:

9. תוספות מסכת נזיר דף יג עמוד א ד"ה חזרה וילדה
חזרה וילדה - פי' מהריון אחר ולד קיימא הרי זה נזיר ודאי לרבי יהודה וילדה זו ולד קיימא דממה שהפילה תחילה אפי' ספק נזיר לא וכאילו לא הפילה כלל.

10. תוספות מסכת נזיר דף יג עמוד א ד"ה לכשאבנה הוא
לכשאבנה הוא דקאמר - ולא בן ממש קאמר אלא ל' בנין כמו ואבנה גם אנכי ובכה"ג בנוי.

11. תפארת ציון

מהו דתימא לכשאבנה הוא דקאמר וע"י כל הולדות
ניבנה האדם כמ"ש ותלד על ברכי ואבנה גם אנכי
ממנה דמשמע שע"י הלידה תהיה נבנית ע"י איזה ולד
שיהיה. והטעם הוא מפני שכל עיקר בריאת האדם בעוה"ז
הוא בשביל פ"ו כמ"ש [בבא בתרא י"ג ע"א] יבטל הלא לא
נברא האדם אלא לפו"ר שנאמר לא תוהו בראה לשבת
יצרה שע"כ כל זמן שאין לאדם בנים נקרא הרוס על
שלא בא לתכליתו ולכן היה אפשר לומר דכוונתו במה
שאמר בן על לשון בנין שע"כ יהיה נזיר גם כשנולד
לו בת וכו' על שגם על ידם הוא נבנה לכן חידש התנא
נולד לו בת וכו' אינו נזיר:

12. תוספות מסכת נזיר דף יג עמוד א ד"ה ולד דחשיב
ולד דחשיב ביני אינשי - דבת נמי לא מיחשבא וכל שכן טומטום ואנדרוגינוס קמשמע לן.

13. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נזיר דף יג עמוד א
דחשובי ביני אינשי ובת טומטום ואנדרוגינוס לא חשיב:

14. תפארת ציון

מהו דתימא ולד דמיחשב ביני אינשי וכו' דבן מתואר
בשם ולד לכל העולם על שכולם שמחין בו מפני
שכל העולם נהנים ממנו דהחיות של כל העולם הוא
מהבל פיהם של תינוקות של בית רבן משא"כ בת וכו'
לא נקרא בשם ולד אלא לאביו ואמו שמקיימים על ידם
מצות פו"ר:

15. פלא יועץ

ערך בת:

ראיתי מנהג רע באיזה מקומת האיש כי יולד לו בת מרבים העם לעשות שחוק וליצנות זה אומר הקור
גדול וזה אומר הסרחון גדול וכהנה דברים של ליצנות עד שמי שנולדה לו בת אינו מוצא מקום להחבא
מגודל הרדיפה שרודפין אחריו בדברי שחוק וליצנות. ורע עלי המעשה קורא אני עליהם לועג לרש חרף
עושהו כי הן הם מפלאות תמים דעים שהוא הנותן הבנים למי שירצה והבנות למי שירצה נמצא שהמלעיג
על לידת הבנות אך נגד ה' דברו מלבד איסור הליצנות כי רב הוא ויותר מזה יש שטות גדול בקצת בורים

שאם ילדה אשתו זכר אוהבה ומכבדה כבוד גדול ואם נקבה תלד מרחקה ואינו נכנס אליה ורבה העזובה והעצבה ומה נואלו האנשים האלה מה לו עם אשתו האם היא הלכה לשוק ובחרה לקנות לו בת ולא בן ועוד בהדי כבשי דרחמנא מה ליה הלא אפשר דבנת עדיפין ליה מבני באשר יהיה טוב מזלן ומנת חלקן כאשר בעינינו ראינו כמה ששמחו בבת בין הבנים והיה מזלה ברוך מבנים ואוי לו למי שבניו בנות ...

16. המאירי על מסכת קידושין דף פב/ב

ואוי לו למי שבניך נקבות ואף על פי שפשוטו של דבר כך הוא יש להוסיף בפירושו שבניו נקבות שהזכרים פחותים וחסירים ואשרי מי שבניו זכרים שנמצא בהם השלמות המכוון בהם

17. ספר חתם סופר על מסכת שבועות דף יח/ב

הויין ליה בנים זכרים... ואולי יש לומר דלאו זכרים ממש קאמר אלא ידוע דהמשפיע לעולם נקרא זכר ואם היא נקבה בתולדה אם זכתה להשפיע לאחרים אם בממון או לזכות הרבים כז' נביאות או להנשא לת"ח ויתפרנס על ידה והוא יושב באהלה של תורה ומרביץ תורה בישראל על ידה היא זכר באמת. והמקבילים מאחרים לעולם נקראים נקבות ואם הם זכרים בתולדה נקבות המה באמת וע"כ מבשרו שיהיה בניו זכרים משפיעים לאחרים וזהו ממש כמו שאמר ריב"ל בנים ראויים להוראה. ...

18. ספר ערבי נחל - פרשת חקת

וזהו כל הבן כו', כי עיקר תולדותיהן של צדיקים מעשים טובים, וארז"ל (פסחים ס"ה ע"א) אשרי למי שבניו זכרים (היינו מצות) אוי למי שבניו נקבות (היינו עבירות). וזהו כל הבן הילוד, ר"ל אם עשית מצוה היאורה תשליכוהו, ר"ל יהיה נשכח מלבך כאלו נפל למים, וכל הבת תחיון, כאמרו (תהילים נא', ה) וחטאתי נגדי תמיד, כי בעבירה הוא להיפך, כאשר אינו שוב עליה שתהיה תמיד נגדו אז כבר עלתה לקטרג, ועי"ז נשכחת מלבו כי נפרדה ממנו עד לאחר מותו תהא קשורה בו ככלב, משא"כ כשחטאתו נגדו תמיד

19. תפארת ציון

בעא מיניה רבי אבא וכו' המשנה למלך נבה"ל נזיר פ"ט ה' י"ג] פי' דזה פשיטא ליה לר' אבא דהאומר הריני נזיר אם יארע דבר פלוני וקודם שאירע אותו הדבר הפריש קרבן ואח"כ אירע אותו הדבר פשיטא דחלה הקדושה על הקרבן דכיון שאירע אותו הדבר איגלאי מילתא למפרע שכדין הקדיש הקרבן ולפ"ז אם לא הפילה לא היה שום ספק שהיה חל הקדושה על הקרבן כשילדה וספיקו הוא על שהפריש אחרי שהפילה שע"כ יש ספק מה היה כוונתו בהפרשתו אם מפני שהיה סבור שחל עליו נזירות מחמת הנפל ולפ"ז הוה ההקדש בטעות ואינו הקדש לר' יהודה, ואם הפרשתו היה מחמת נדרו שקבל עליו להיות נזיר לכשיהיה לו בן ומקדיש עכשיו הבהמות דאימתי שיתחייב בנזירות יקריבם ואז חל עליהם ההקדש כשחזרה וילדה מפני דאיגלאי מילתא למפרע שהיה חל ההקדש על הקרבן. ולשון הרמב"ם [פ"ט ה"ג] האומר הריני נזיר

20. תוספות מסכת נזיר דף יג עמוד א ד"ה והפילה אשתו

והפילה אשתו והפריש קרבן - פי' לנזירותו וילדה פירוש מאותו הריון עצמו ולד קיימא דהשתא יש הוכחה גדולה מדהאי בר קיימא הנפל [הוה] נמי בר קיימא וכלו לו חדשיו דטיפה היא נחלקת לשתיים הילכך חלה

קדושה על קרבן שהפריש כשהפילה ששוב לא הקדיש אותם הבהמות דאפילו לר' יהודה דאמר לא מחית איניש נפשיה לספיקא הכא דאיכא הוכחה גדולה קדוש הקרבן ליאסר בגיזה ובעבודה או דילמא כי ה"ג דאיכא הוכחה לר' יהודה דלא מחית איניש לספיקא לא חלה הקדושה על הקרבן כלל מכח הפרשה ראשונה דשמא מקצת הטיפה נקלטה מיד ומקצת הטיפה השניה לא נקלטה עד אחר שני ימים או ביום ג' וההוא נפל (כך מסיק הש"ס ואזיל דלר"י קמבעיא ליה דאי אליבא דר' שמעון הא אמר ספק נזירות להחמיר דבלא ילדה נמי הוי קדוש מספק והשתא נמי כי ילדה אינו אלא ספק אלא אליבא דר' יהודה דאי לא ילדה חולין הוא והשתא כי ילדה ליה מי הוי קדוש מספק וכדפי'.

21. חידושי בתרא-המסביר

כט) יג. הנ"ל — ופירש המסביר שיטת תוס', ע"ל ריש סכ"ז, דהא דאינו יכול להפריש קודם שתחול הנזירות, יש לפרש בשני אופנים — א) דעד שעת חלות נידון כעדיין ליתא למעשה ההפלאה ולמעשה הנדר דנזירות, ב) דאף דשפיר איתא למעשה דנדר אף קודם שעת החלות, מ"מ ליתא להגברא דהנדר עד שעת החלות, וי"ל דתוס' מצריכין שיצטרף הקרבן ושיתייחס לאיזה גברא דנדר בפרטות.

צ"ע בדברי המסביר בפירוש ב' "דשפיר איתא למעשה דנדר אף קודם שעת החלות", והא קיבל על עצמו נזירות רק כשאשתו תוליד בן, וא"כ מה שיין מציאות של מעשה הנדר קודם קיום תנאו. [אלא ע' בחידושי בתרא מהדו"ק נדרים סכ"א דכיון דכתיב בקרא בפ' נשא ו' ב' "לנדר נדר נזיר להזיר", כש"נדר נזיר" מחוברים בטעם זקף קטן, שמעינן דחידשה תורה דחוץ מגדרי הקדש איכא ג"כ נדרי נזיר, דהיינו דנדר לקבל נדר נזיר, והיינו דחל עליו מיד הנדר המחייבו לקבל על עצמו נזירות] וזהו שיטת הר"ר יוסף ז"ל בתוס' נדרים סוף ג': דסובר דבהאי נדר חל עליו בל תאחר דנזירות, ולא כהעי"ל שם "דאי מאחר לשלם נדרו א"כ לאו היינו בל תאחר דנזיר כ"א בל תאחר דנדר שמאחר לנדר נדרו". [ולפי"ז שפיר חל עליו מיד המעשה נדר שמחויב כבר לקבל עליו הנזירות כשתוליד אשתו בן.] וי"ל דזה גופא האיבעיא

כאן דר' אבא אם יש דבר נפרד כזה של חלות נדר נזירות לקבל נזירות בלהבא, או דזה הוי מדיני נדר ולא מדיני נזירות, ולא שיין חלות דין נזירות אלא כשיקבל אח"כ הנזירות כשתוליד בן, אבל עתה אין כלום.

22. שו"ע יו"ד סימן שעד

(ט) יש מי שאומר דתאומים שמת א' מהם תוך שלשים יום, והשני חי ומת אחר ל' יום, אין מתאבלין עליו:

23. ספר שערים מצויינים בהלכה

והפילה אשתו והפריש קרבן וחזרה וילדה מהו. פירשו התוס' דחזרה וילדה מאותו הריון עצמו ולד קיימא, דיש הוכחה גדולה מדהאי בר קיימא, הנפל שהפילה הוה נמי בר קיימא, וכלו לו חדשיו, דטיפה היא נחלקת לשתיים כו'. כתב בשו"ע (יו"ד סי' שעד ס"ט) באשה שילדה תאומים ומת א' מהן בתוך ל' יום, והשני מת לאחר ל' יום, יש מי שאומר שאין מתאבלין עליו. פי' שאין מתאבלין על השני, דמסתמא גם זה נפל הוא, כך פי'

הלבוש. אבל הטו"ז והש"ך פירשו, דקאי על הראשון שמת בתוך ל', אבל על השני ודאי מתאבלין. ובביאור הגר"א וחי' הגרע"א העירו מתוס' דהכא דמוכח כדברי הש"ך והטו"ז, שהרי כתבו התוס' דיש הוכחה גדולה מדהאי בר קיימא האי נמי בר קיימא כו', וא"כ על השני ודאי מתאבלין, והאיבעיא על הראשון, והגמ' נשאר בתיקו, וא"כ אין מתאבלין עליו משום דספק דרבנן הוא. ויש להעיר על מה שכתבנו במס' שבת (סה: ד"ה אשה מהו) שיש פלוגתא בראשונים באיסור דרבנן שעלתה בתיקו, אם אמרין ספיקא דרבנן לקולא, או דילמא כיון דרב אשי וחכמי דורו חתמו הדבר בתיקו, אין לנו לפשוט לקולא, וכן הבאנו במס' ביצה (יב: ד"ה בעי) והשתא כיון דרבינו הבי"ת כתב להקל, הרי מוכח דס"ל דגם בתיקו אזלינן להקל, ויש לחלק דאבלות שאני, דהלכה כדברי המיקל באבל. וכתב הטו"ז (יו"ד סי' שצז סק"ב) יסוד גדול שהולכין באבלות להקל טפי משאר איסורי דרבנן. ועי' מה שכתבנו במס' עירובין (מו. ד"ה הלכה).

24. מרומי שדה מסכת נזיר דף יג עמוד א

שם בגמ'. בעא מיניה ר' אבא מרב הונא הריני נזיר לכשיהיה לי בן כו'. ביו"ד סי' שע"ד אי' יש להסתפק אם נולד תאומים והראשון מת בתוך ל' והשני חי, אם יש להתאבל על הראשון משום שהשני מוכיח על הראשון שהוא היה ג"כ בן קיימא. וכתבו הגר"א והגרע"א זצ"ל שהוא בעיא דסוגיין לשיטת התוס'. וקשה א"כ כיון שנשאר בתיקו הול"ל ספק אבלות להקל. ולי נראה דלפי מש"כ לדעת התוס' מיירי במשנתנו כשנולד מת והוי בזה ספק מה"ת ובוזה מסתפק הגמ'. אבל במת בתוך ל' אפשר לכו"ע הבו דלא להוסיף, כיון שיש איזה דבר המוכיח שאינו נפל. ואפילו לענין אבלות אין להקל. אבל כ"ז לשיטת התוס', משא"כ לפירש"י מיירי משנתנו אפילו מת בתוך ל' ומכ"מ מסתפק הגמ' בששני חי, וא"כ אין לנהוג אבלות, והיינו שכתב בשו"ע שיש להסתפק:

25. תוספות מסכת נזיר דף יג עמוד א ד"ה ונפקא מינה

ונפקא מינה לגיזתו ועבודתו - [ולא] דלילקי אהאי משום דליכא כי הך סברא דולד אחרון משוי ליה בספק דאי מספקא ליה להש"ס דשמא לילקו בודאי מדשני בר קיימא הראשון אינו נפל א"כ לר' שמעון נמי מצי למיבעי למלקות דאי לא ילדה ליכא קדושה ודאית אלא הוי ספק לר' שמעון והשתא דילדה יקדש בודאי אלא ש"מ דלא משמע ליה להש"ס דלקי דקדושה ודאית אין בו כי נמי ילדה אפי' לר"ש, ע"כ הגה"ה).

26. מהר"ץ חיות מסכת נזיר דף יג עמוד א

בעי מיני' בן רחומי מאביי הריני נזיר לכשיהא לי בן. נ"ב כבר כתבתי בהגהות למס' ב"מ פ"ב דדרך הש"ס לכנות את האמוראים אשר לא נזכרו בש"ס רק פעם אחד או שנים רק על שם ההלכות אשר דברו בבהמ"ד. כמו שקראו שם ר' יצחק מגדלאה על שם שאמר שם והוא שעשוין כמגדלים והבאתי שמה עוד ראיות וכן כאן מפני שהשואל הזה לא בא רק הפעם לכן כינו בעלי מסדרי התלמוד שמו בשם בן רחומי מפני ששאל הבעי'

הריני נזיר כשיהיה לי בן. ובעיא שניה או דלמא רחימנא לך כוותי'. ועי' (ברכות לט ע"ב) מה שמך שלמון שלם את ושלמה משנתך ששמת שלום בין התלמידים:

27. רמב"ם יד החזקה הלכות נזירות פרק ב

(ה) האומר הריני נזיר כשיהיה לי בן וחבירו אמר ואני הרי חבירו נזיר מיד.

[השגת הראב"ד - האומר הריני נזיר כשיהיה לי בן ושמע חבירו ואמר ואני הרי חבירו נזיר מיד א"א תמה אני מאין הוציא זה כי מלשון הגמ' או כשיהיה לו בן למתפיס או כשיהיה לו בן לנודר הראשון אבל נזירות מיד ליכא למתפיס תו אמרינן בגמרא את"ל אגופיה משמע כלומר גם אני כשיהיה לו בן אהיה נזיר קאמר אבל לא על הבן הנודר הראשון אמר לחבירו הריני נזיר כשיהיה לך בן ואמר לו חבירו ואני מהו אנפשיה קאמר כלומר גם אני כשיהיה לי בן אהיה נזיר או דילמא על הבן של אותו חבר קאמר שיהא גם הוא נזיר דאמר רחימנא לך כותך ואת"ל כל באפי דההוא חבירו כסיפא ליה מילתא ואההוא חבר קאמר לומר דרחים ליה כוותיה ועל הבן של אותו חבר יהיה נזיר אלא אם אמר שלא בפני חבירו הריני נזיר שיהיה לפלוני בן ואמר זה ואני מי אמרינן הואיל ושלם בפניו אנפשיה קאמר כלומר כשיהיה לי בן או דילמא שלא בפניו נמי רחימנא ליה כותך קאמר ועל בנו של אותו פלוני קאמר וסליקו ליה כולהו בתיקו וכיון דלא פליט מחד נזירות לית ליה תקנתא עד דמני שתי נזירות חד לבן חבירו וחד לבן עצמו כן השכל מורה]:

(ו) האומר לחבירו הריני נזיר כשיהיה לך בן ושמע חבירו ואמר ואני אין זה נזיר שלא נתכוון זה האחרון אלא לומר שאני אוהב שיהיה לך בן כמו זה שהרי הוא בוש ממנו:

(ז) האומר הריני נזיר כשיהיה לפלוני בן ושמע חבירו ואמר אני הרי זה ספק שמא לא נתכוון אלא להיות נזיר כמותו או לומר שאני אוהב אותו כמותך וספק נזירות להקל:

28. ספר שערים מצויינים בהלכה

משנה הריני נזיר, ונזיר כשיהיה לי בן כו', משלים את שלו ואח"כ מונה את של בנו. פי' כיון שחל הנזירות שקיבל על עצמו קודם נזירות שקיבל משום בנו, לכן אם התחיל למנות נזירות עצמו, ולאחר יום או יומים נולד לו בן, משלים ימי נזירות עצמו ומגלח ומביא קרבנותיו, ואחר זה מתחיל למנות נזירות בנו, ואחר ל' יום מגלח עוה"פ ומביא הקרבנות. ואם אמר להיפך, הריני נזיר כשיהיה לי בן, והריני נזיר, א"כ חל נזירות בנו תחילה, שהרי הזכירו תחילה, אלא כיון דעדיין לא נולד בנו, התחיל למנות נזירות עצמו, ואח"כ נולד לו בן, אז מניח נזירות שלו ומתחיל למנות נזירות בנו, משום שנזירות בנו חל תחילה, ואחר שישלים נזירות בנו, ישלים אח"כ נזירות שלו שהפסיק בו ומונה הימים שעדיין חסר מהם, ואח"כ מגלח על שתי הנזירות ומביא הקרבנות.

ולכאורה יקשה מזה על מש"כ בשו"ע (או"ח סי' תקסח סי"א) אם נדר לצום סכום ימים רצופים, ואירע בהם תענית חובה דעולין לו, וכתב המג"א (שם סי' קכ) דלא דמי, דהכא בגמ' הרי שני נדרים הם שקיבל על עצמו, עי"ש מה שהאריך בזה.

ז) ויש לעיין לר"ח דלעולם אין נחמ"ג ובה"ג היום ה"ג למחר
ה"ע משום דחל על יום ה', א"כ האומר ה"ג היום ה"ג
נמחר מ' יום או ס' יום לא ימנה אלא ל' יום כיון שאין הקדושה
חלה עד שיגמור ימי נזירות הראשונה וא"ל למנות אלא הימים
העודפים בנזירות השני' על הראשונה ואם יש בהם ל' יום שפיר
ואם נא לריך להשנים עד ל' כדין נזיר שהזיר פחות מל' ובהדיא
הניא [נזיר י"ד א'] ה"ג לאחר כ' ומעכשיו ק' מונה עד כ' ואח"כ
מונה ג' וחוזר ומונה פ' ולר"ח הרי בשעה שזר ק' יום כבר היה
נזיר ל' יום מאותן הק' ובתחלה לא נחפש אלא צ"ע יום כ' קודם
הל' ונ' לאחר ה' וי"ל דמודה ר"ח בה"ג היום ה"ג למחר ס' יום
דמונה אח"כ ס' דביום ל"א חל עליו קדושת נזיר של נזירות ס'
יום, מיכה נראה דע"כ לא פליג ר"ח אלא כשאין לנזירות רוחא כלל
לחוג אצל כשראשית ימי הנזירות פטוים ואח"כ פוגשים בנזירות
אחרת שקדמו להן מודה ר"ח דכו"ל כנזיר שנלטרע דאע"ג דאין
הימים האלה עונים לו מ"מ קדושת נזיר עלי' ורא"י לזה ממחני'
[שם י"ג ב'] ה"ג לכשיהי' לי בן ונזיר התחיל למנות את שלו ונולד
לו בן מניח כ"י ואח"כ משלים את שלו, ולכאורה תמוה דנראה
דאין נזירות אלא ל' יום רלופין ואם החנה שימנה עכשיו עשרה
ימים ולאחר זמן ישלים ובאמלע יהי' מותר בתגלחת ובש"ד אין
בתנאו כנוס ואיך סתקא ל' נזירות שלו צסירוגין אלא ע"כ דשא"ה
דכתפיש הקדושה צימים מפורזות אצל הכא הקדושה לא נפקעה
ממנו לעולם אלא כן תורת הנזיר שפוגש נזירות אחרת שאין הימים
האלה עונים לו, חדע שקדושת נזיר עליו שכרי אס נעמא בנזירות
בנו סחר גם שלו לר"י [שם י"ד א'] ונראה דלר"ח ה"ג ונזיר
לכשיהי' לי בן אין השני חלה אס נולד בן צאוחו יום.

30. תוספות מסכת נזיר דף יג עמוד א

הריני נזיר ונזיר כשיהיה לי בן - דהשתא [כשקיבל] נזירות דנפשיה ברישא והתחיל ומונה את שלו שהרי קבלו
מתחילה קודם נזירות דבנו ובמלאת ימי נדרו מגלה ומביא קרבנות לנזירות דנפשיה ואחר כך מונה את של בנו
וכן כשישלים את נזירות בנו יגלה ויביא קרבן לנזירותו.

31. תוספות מסכת נזיר דף יג עמוד א

הריני [נזיר] כשיהיה לי בן ונזיר - דהשתא קבל נזירות דבנו ברישא ונזיר מלבד נזירות דבנו קיבל עוד נזירות
אנפשיה התחיל מונה את שלו ונולד לו בן פ"י עד שלא השלים מניינו מניח את שלו ומונה את של בנו כיון דקבל
עליו תחילה נזירות של בנו הוא זקוק למנותם מיד כשיוולד ואחר שהשלים נזירות בנו ישלים נזירות של
עצמו ואחר כך יגלה על שתיהם ומביא שתי קרבנות אחד לנזירות בנו ואחד לנזירות עצמן אבל לא יגלה
אחר שהשלים נזירות [בנו] דאם כן היאך ישלים נזירותו נמצא כי לא יוכל לגלח בהשלמת נזירותו דאין
גידול שיער פחות משלשים יום ונהי דאם נדר נזיר מרובה שהיה נשאר אחר נזירות דבנו שלשים יום דאז
היה יכול לגלח לנזירות בנו ולהשלים נזירותו ולשוב ולגלח מ"מ במתניתין דמיירי בסתם נזירות דהוי
שלשים יום הילכך אם יגלה לנזירות בנו לא יוכל לקיים מצות גילוח אנזירות דנפשיה לכך לא יגלח עד
שישלים שתי הנזירות ויביא שתי קרבנות.

32. פירוש הרא"ש מסכת נזיר דף יג עמוד ב

הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר קבל עליו ונזירות בנו תחלה התחיל מונה את שלו אלו ישלמו שלשים יום [קודם]
שילד לו בן ואח"כ נולד לו בן קודם ששלמו מניח את שלו ומונה את של בנו. [1] דכיון שקבל נזירות בנו תחילה

מיד כשנולד לו בן צריך להניח את שלו ולמנות את של בנו ואח"כ ישרים את שלו ונפקא מינה בהפסקה זו שאינו מגלח כי אם פעם אחת. דאם היה מגלח על של בנו היה צריך למנות ל' לנזירותו דאין תגלחת פחות מל' יום ולא שייך למתני ואח"כ משלים את שלו דאין זו השלמה כיון שצריך למנות ל' יום משלם אבל אם היה משלים שלו בלא הפסקה ואח"כ היה מונה של בנו היה צריך ב' תגלחות. אבל השתא מביא על תגלחת א' שני קרבנות

33. שיטה מקובצת מסכת נזיר דף יג/ב

[2] ונראה לי דלרב דאמר שטמא ביום גדול שער אינו סותר אפשר דמגלח על של בנו ואחר כך מונה שלושים על נזירותו. והאי דקרי ליה השלמה לפי שאם נטמא אחר ששלמו השלשים שלו אינו סותר כיון שאינו מונה מאז והלאה אלא לגידול שער. ונפקא מינה בהך הפסקה שצריך להשלים יתר על שתי נזירות כדי גדול שער. ועוד נפקא מינה לריש לקיש דאמר נטמא בשל בנו אינו סותר את שלו דאם מנה עשרים לנזירותו והפסיק והתחיל למנות את בנו ונטמא בתוך עשרה ימים אינו סותר אלא נזירות בנו. ואם היה משלים את שלו בלא הפסקה היה סותר הכל. ולר' יוחנן דאמר סותר הכל נפקא מינה דאם מנה עשרים לנזירותו והפסיק ומנה עשרים לשל בנו ונטמא סותר הכל. ואילו היה משלים את שלו תחלה לא היה סותר כי אם עשרים ימים:

34. שפת אמת מסכת נזיר דף יג עמוד ב

בגמ' ותיבעי ל' נזירות מועטת, חדא מגו חדא קא מיבעיא ל', צ"ע דלא מצינו סוגיא כזו, כיון דמסיק הגמ' דבנזירות מועטת טפי מסתבר דלא חייל, אם כן למה לן למימר דחדא מגו חדא מיבעיא ל', שמא פשיטא ל' לרבא במועטת דלא חל, מיהו לפירש"י אפשר ליישב, משום דכל הני בעיות דבסוגיא בעי רבא, ובאת"ל דמצי לאתשולי פרש"י דזה קאי גם אנזירות מועטת, אם כן שפיר מוכח דרבא הוי מסופק גם בזה, ולהכי מקשה למה התחיל במאה, ומשני חדא מגו חדא. מיהו הרמב"ם [פ"ד מהלכ' נזירות הלכה ו'] יש לו שיטה אחרת בהני בעיות והדין עמו, דלמאי דס"ל דאת"ל פשיטותא היא, א"כ לרש"י איפשט דכיון דיש שאלה לכן אפילו בנזירות מועטת חל, ואח"כ מברייטא דנקטו מאה משמע דבמועטת לא חייל, ולהכי תפס לו פ' אחר עיין שם ובכסף משנה, ולדבריו הדרא קושין לדוכתי' ודו"ק.

35. דף על הדף מסכת נזיר דף יג עמוד א

בגמ': והפריש קרבן וחזרה וילדה מהו וכו'.
הרא"ש כותב, שאם אדם שאינו נזיר אמר - הרי אלו בהמות קדושים לקרבנות נזיר שאקבל עלי - דמסתבר דקדשי. והעיר הרה"ג אליעזר קונשטט שליט"א, דאיתא בירושלמי נזיר (פ"ג הל"ב) שכהאי גוונא לא חל ההקדש, דכתוב "קרבנו לה' על נזרו", ולא שקדם קרבנו לנזרו. אולם בירושלמי (נזיר סוף פרק ד') מובאת דרשה זו בשם רבי יוסי. ואולי הרא"ש לומד שרבנן פליגי עליה.

36. דף על הדף מסכת נזיר דף יג עמוד ב

במשנה: הריני נזיר ונזיר כשיהי' לי בן. וכתבו התוס' (ד"ה הריני) שאם אמר הריני נזר ל' יום, וחזר ואמר הריני נזיר מ' יום, כיון שהוא הוסיף בנזירותו עולים לו ל' יום נזירותו לשני הנדרים, ועוד י' יום לנזירות השני ודי. ובשולחן ערוך סי' רל"ט סעיף י"ד: האומר שבועה שלא אוכל בשר כ' יום, וחזר ואמר שבועה שלא אוכל בשר כ"ב יום, י"א שאסור בבשר מ"ב יום. (והוא דעת הטור). ואינו נראה לי, אלא אינו אסור בבשר אלא כ"ב יום (והוא דעת הב"י ולמד כן מדברי התוס' כאן).
וכתב שם הרמ"א בהגהה: ודוקא במוסיף בנדר השני על הראשון, אבל אם אמר ב' פעמים עשרים יום ודאי לא כיוון לימים הראשונים דא"כ נדרו למה לי, ואסור בבשר מ' יום.
וכתב בשו"ת קול אליהו (ח"ב ליקוטים סי' י') דלאו דוקא אם הוסיף בימים, אלא אף אם הוסיף בדברים, כגון שנדר שלא יאכל בשר ב' יום, ואח"כ אמר שלא יאכל בשר וגבינה כ' יום, הוה נדר א', ואינו אסור בבשר רק כ' יום.

בשו"ע או"ח (סי' תקס"ח סעיף י"א) איתא: הנודע לצום סכום ימים רצופים, ואירע בהם תענית חובה, עולין לו. והמקור הוא מבית יוסף שם בשם מהרי"ל. וכתב שם דלא דמי לאומר הריני נזיר ונזיר כשיהי' לי בן, שהוא נזיר שני פעמים, דהתם תרי נדרי ניגהו, אבל הכא חד נדר הוא, ויוצא ידי חובתו גם בהתענית חובה.